

ÇİNGİZLİ/CENGİZLİLER VE İLHANLILAR'IN ANADOLU'DA HÂKİMİYETİ (1239 - 1318) BİBLİYOGRAFYASI

Yard. Doç. Dr. Kemal GÖDE

Anadolu'da Çingizli/Cengizli ve İlhanlı hâkimiyeti dönemini, TÜRKİYE TARİHİ içindeki yerine oturtabilmek için, TÜRK TARİHİ'ne umûmî bir göz atmak yerinde olacaktır.

Türkler tarihleri boyunca, yeryüzünde METE KAĞAN'dan ATATÜRK'e, yani HUNLAR'dan TÜRKİYE CUMHURİYETİ DEVLETİ'ne kadar, yüzü aşkın devlet kurmuşlardır. Tarihi, belgelerle bilinen ilk «Türk Devleti» ni METE, son müstâkil «Türk Devleti» ni de GÂZİ MUSTAFA KEMAL ATATÜRK kurmuşlardır.

Türkler, iktisâdî sıkıntılar, siyâsî ve askerî sebepler, hâkimiyet ülküsü ve fetih arzusu dolayısıyla (1), «Anayurt» dediğimiz Ortaasya'dan, dünyanın her tarafına yayılmışlar, değişik ülkelerde değişik adlar altında devletler ve imparatorluklar kurmuşlar, siyâsî istiklâlden mahrum yaşamamışlardır (2). Kurulan Türk devletlerinin çokluğuna ve değişik adlar taşıdıklarına bakılarak, bunu devlet anlayışımızda bir istikrarsızlık olmuş gibi değerlendirmek, tarihi gerçeklere uygun düşmez. Çünkü, Ord. Prof. Dr. M. Fuad Köprülü'nün dediği gibi : Türk devletleri ve tarihi, devamlılık ve bütünlük gösterir. Bir Türk hanedanının yıkılıp, bir diğerinin onun yerini alması, bir bakıma satıhta kalan bir olaydır. «Türk Devleti» devam eder, yalnız hanedan değişikliği vukubulur (3).

Bu devamlılık ve bütünlük içinde Türk Tarihi'ni, Türk Milleti'nin maddî ve manevî kültür ve medeniyet hayatında büyük bir inkılâp hareketi meydana getirmiş olan İslâmiyeti kabul edişlerine

1. İbrahim Kafesoğlu, Türk Milli Kültürü, Ankara 1977, s. 34-36.
2. Zeki Velidî Togan, Umûmî Türk Tarihi'ne Giriş, İstanbul 1981, s. 2 vd. Osman Turan, Selçuklular Tarihi ve Türk - İslâm Medeniyeti, İstanbul 1969, s. XV - XVI., L. Rasony, Tarihte Türklük, Ankara 1971, s. 1-64.
3. Aydın Taneri, Osmanlı Devleti'nin Kuruluş Döneminde Hükümdarlık Kurumunun Gelişmesi ve Saray Hayatı - Teşkilâtı, Ankara 1978, s. 5 vd.

göre : İSLÂM ÖNCESİ ve İSLÂM SONRASI olmak üzere iki ana dönemde incelemek mümkündür. Bu cümleden olarak, İslâm öncesi kurulan Türk devletlerine, ilk anayurdumuz Ortaasya, İslâm sonrası kurulan Türk devletlerinin pekçoğuna da, bugünkü anavatanımız olan Anadolu merkezlik etmiştir.

İslâm Öncesi Dönem'de; Tarihe ilk defa adını yazdıran Türk kavmi HUN ve yine ilk defa tarihte TÜRK adını devlet ve millet adı olarak kullanan GÖK - TÜRK Kağanlıkları'nı, İslâm Sonrası Dönem'de ise; İslâmiyeti kabul eden Oğuzlar'ın kurdukları devletlerden, Anadolu'nun kapılarını Türkler'e açarak bir «TÜRK VATANI» haline getiren SELÇUKLU ve yine İstanbul'u fethetmekle «cihânşümûl bir devlet» olan OSMANLI Sultanlıkları'nı sayabiliriz.

İslâmî Dönem'de, Büyük Selçuklu Sultanı Alpaslan'ın Bizans İmparatoru'na karşı kazandığı 1071 Malazgirt Zaferi ile, bir yandan İslâm dünyası iç buhranlardan ve Bizans'ın istilâ tehditlerinden kurtulmuş; öte yandan İslâm kavimleri ve medeniyeti de, Türkler'in taze kanı, kudreti ve kahramanlığı, ahlâk, fazilet ve idealleri sâyesinde hayatiyete kavuşmuş; Türk - İslâm Tarihi yeni bir yükseliş çağına erişmiştir (4). Aynı zamanda, Sultan Alparslan ile başlatılan Anadolu topraklarının vatanlaşması işi, kendisinden sonra gelenlerce de en iyi şekilde yürütülmüş, her yönüyle «Türkleşen ve İslâmlaşan» bu topraklar, Türk Milleti'nin «ebedî vatanı» haline gelmiştir. Bu vatan toprakları üzerinde, Büyük Selçuklular'a bağlı «Selçuklu soyundan» Kutalmışoğlu Süleyman Şâh tarafından 1075 de İznik merkez olmak üzere «birinci kategoriden vasal devlet» olarak kurulmasına izin verilen «Anadolu/Türkiye Selçukluları Devleti» ile «ikinci kategoriden vasal devletler» olarak da, «Türk soyundan» Saltuk, Artuk, Dânişmend, Mengücek adlı kumandan - gâzilerin Doğu Anadolu'nun fethi işinde görev ifâ ettikleri tarihin ifadesidir (5).

Anadolu Selçukluları, Batı'dan gelen Haçlı ve özellikle Bizans taarruzlarına karşı gerekli tedbirleri almışlar, Malazgirt Zaferiyle kazanılan bu vatanın, müdafaasını da «Kumdanlı» (Myriokepha-

4. Osman Turan, Selçuklular Zamanında Türkiye, İstanbul, 1971. s. XIII. Ayrıca, Kemal Göde. «İslâm'a ve Anadolu'ya Hicret Edenler», Erciyes Dergisi, sayı 43, s. 1-5'de geniş bilgi için bakılabilir.
5. Mehmet Altay Köymen, Selçuklu Devri Türk Tarihi, Ankara 1963, s. 102-103., O. Tuhan, Selçuklular Zamanında Türkiye, s. 45 vd. Z. Velidi Togan, a.g.e., s. 201., İ. Hakkı Uzunçarşılı, Osmanlı Tarihi, Ankara 1961, C. I, s. 1.

lon) Zaferi'yle (1176) kesin bir şekilde yapmışlardır (6). Ancak ne varki, millî birlik ve beraberliğimizin bozulduğu dönemlerde, bu cennet vatanımız, iç ve dış tehlikelerin tehdidine uğramış, bu sebeble de, Türk Milleti zor ve karanlık günler geçirmiştir.

Görebildiğimiz kadarıyla, Türk Milleti için bu karanlık dönemlerden ilki, Anadolu'nun Moğollar tarafından işgâli hareketidir. İkincisi ve sonuncusu ise, İtilâf Devletleri'nce işgâl edilmesidir. Bunlardan Cengizliler ve İlhanlılar'ın hâkimiyeti, Türk Beylikleri ve bu beyliklerden Osmanlılar'ın Anadolu'da «Türk Birliği» ni kurmalarıyla; İtilâf Devletleri'nin istilâları ise, Mustafa Kemal ATATÜRK'ün idâresinde Türk Milleti'nin verdiği «İstiklâl Mücadelesi» neticesinde kurulan TÜRKİYE CUMHURİYETİ DEVLETİ ile son bulmuştur.

Araştırmamıza konu olan Çingizli/Cengizliler ve İlhanlılar'ın Anadolu'yu işgâlleri; Cormagun Noyân idâresinde 1239 da Arpaçayı'ndan girmeleriyle başlamış, Baycu Noyân komutasında, Selçuklular'ı 1243 Kösedağ Savaşı'nda hezimete uğratmaları ve hâkimiyet kurmaları ile de neticelenmiştir (7). Bu millî felâket Türkiye Tarihi'nde bir dönüm noktası teşkil etmiş, Türk ve Dünya Tarihi'nin yönünü değiştirmiştir (8). Böylece, Selçuklular'da çöküntü ve çözülme başlamış, içeride taht mücadeleleri, dışarıda Moğol baskısı ve müdahaleleri Türk insanına ızdıraplı günler yaşatmıştır.

Bilindiği gibi, Türkiye/Anadolu Selçuklulari'nin altın devrini 1176 - 1243 yılları arasındaki zaman teşkil eder. Gerçekten bu de-

6. Osman Turan, Selçuklular Zamanında Türkiye, s. 205-210., Filibeli Ahmed Hilmi, İslâm Tarihi, İstanbul 1974, s. 418-419. H. Şekercioğlu, TK, C. X, s. 1172-1177'e bak.
7. İbn Bîbî, El-Evâmîrü'l-Alâiyye Fi'l-Umûr'l-Alâiyye I, Tıpkı basım, Nşr. A.S. Erzi, Ankara 1956, s. 498, 517, 521., Aksarayî, Müsâmeratü'l-Ahbar, Nşr. O Turan, Ankara 1944, s. 33, 45., Anonim Selçuknâme, Nşr ve Trk. trc. F.N. Uzluk, Ankara, 1952, s. 32, M. Fahrettin Kırzioğlu, Kars Tarihi, I, İstanbul 1953, s. 437-440., Osman Turan, Selçuklular Zamanında Türkiye, s. 429-437.
8. M. Halil Yanıç, Milli Tarihimizin Adı, İstanbul 1969, s. 27., M.F. Kırzioğlu, a.g.e., s. 440., Faruk Sümer «Anadolu'da Moğollar», SAD, (1969) I, Ankara 1970, s. 9-10. Stevan Runciman, History of the Crusades, Cambridge 1961, vol. III, s. 253., René Grousset, Bozkır İmparatorluğu, Trk. trc. M. Reşat Uzman, İstanbul 1980, s. 257., Kadı Ahmed, El-Veledü's-Şefik, Fatih Ktp. nu. 4518, s. 296 vd., Gregory Ebû'l-Ferec, Ebu'l-Farac Tarihi, Trk. trc. Ö.R. Doğrul, Ankara 1950, s. 541-542. Osman Turan, a.g.e., s. 429 vd.

virde her sahada büyük bir gelişmenin mevcudiyeti görülür. Kaynakların bildirdiği ve maddî eserlerin de gösterdiği üzere, devlet zengin ve kuvvetli, millet müreffeh ve mes'uttu. Her sahada en çok eser bu zamanda inşa edilmiştir. 1243 Köseadağ Bozgunu'ndan sonra Selçuklu Tarihi'ni üç safhada incelemek gerekir : 1. Tâbilik zamanı, 2. İşgâl zamanı, 3. Son zaman (9).

Tâbilik Zamanı (1243 - 1256) : Köseadağ Savaşı'ndan İlanlı hâkimiyetine kadar geçen Çingizli/Cengizli hâkimiyeti dönemidir. Bu dönemde, Moğollar'a vergi verilmekle beraber bu, devlet malîyesinde ve iktisâdî hayatta sarsıcı bir tesir vücuda getirmemiştir. Bunun en açık delilleri de adı geçen devirde yapılmış olan câmi, medrese, kervansaray, hastahane, köprü, türbe ve imâret gibi medeniyet âbileridir (10).

İşgâl Zamanı (1256 - 1277) : İlanlılar'ın Anadolu'ya gelişlerinden, kesin olarak Anadolu'ya hâkim oluşlarına kadar geçen zamana bu ad verilmektedir (11). Anılan dönemde Anadolu, Moğol işgâli altına girmiş, ülkenin iktisâdî hayatı günden güne fenalaştığı gibi, azalan devlet gelirinin mühim bir kısmı da, Moğol askerlerinin masraflarına sarfedilmiş ve İlanlı'nın hazinesine gitmiştir. Bu işgâl döneminde, ayrıca şu önemli olayları başlıklar halinde sayabiliriz : Saltanat mücadeleleri ve Moğollara karşı yapılan savaşlar; Moğol Noyânlarının faaliyetleri; Türkmenlerin mücâdeleleri ve Anadolu Beylikleri'nin doğuşu; Memlûk - İlanlı rekabeti ve Hattiroğlu Hareketi (1276); Sultan Baybars'ın Anadolu'ya yürüyüşü, müttefik orduları (Selçuklu - Moğol - Gürcü) yenerek 1277 de Kay-

9. Faruk Sümer, Anadolu'da Moğollar, s. 75-76.,

10. Faruk Sümer, a.g.m., s. 75., Osman Turan, a.g.e., s. 642'de : 1243-1277 tarihleri arasında gösterir. Nejat Kaymaz, Pervâne Muînü'd-Dîn Süleyman, Ankara 1970, s. 8-9'da : 1243-1277 tarihleri arasında «tâbilik devri» olarak gösterir. Ayrıca bakınız : Osman Turan, a.g.e., s. 505-513'de «Moğol İstîlâsı ve Türkmen Muhacereti» başlığı altında ve Z. Velidî Togan, a.g.e., s. 232'de «İlanlılar Çağı'nda Anadolu'nun idâresi» başlıklı yazılara. Halil Edhem (Eldem); Kayseriye Şehri, İstanbul 1334/1918, Sâdeleştiren ve Tamamlayan : Kemal Göde, Ankara 1982 (Kültür Bakanlığı Yayını), s. 103-120.

11. Faruk Sümer, «Anadolu'da Moğollar», s. 75-76., Zeki Velidî Togan, Umûmî Türk Tarihine Giriş, s. 232-235'de : «Moğollar 1243-1277 aralarında Rum/Anadolu Selçuklu Sultanlarını, memleketlerinin dahilî idâresi hususunda muhtar bıraktılar. Diğer vasal devletler gibi, Selçuklu Sultanları da Batu Han'a gidip, memleketlerini temsil etmek hakkına mâliktiler» diyerek meseleyi açıklamaktadır. İbrahim Kafesoğlu, Selçuklu Tarihi, İstanbul 1972, s. 105-106.

seri'ye girişi ve umduğunu bulamıyarak, ülkesine geri dönüşü; bu müteâkiben Abaka'nın Anadolu'ya gelişi ve intikam hırsıyla, Sultanları tasfiye edişi ve Mu'neddin Süleyman Pervâne'yi öldürtüp, Selçuklu Devleti'ne elkoyuşu; Abaka'nın Azerbaycan'a dönerken, Anadolu'nun idâresini Şehzâde Kongurtay Noyân'a bırakışı önemli tarihî olaylardandır (12). Bu devirde ancak Vezîr Fahreddin Ali ve bâzılarına ait olmak üzere pek az esere rastgelinir (13).

Son Zaman veya Gölge Sultanlık Dönemi (1277 - 1318) : İlhanlılar'ın Anadolu'ya keşin olarak hâkim oluşlarından Selçuklular'ın son buluşuna kadar geçen döneme de, «Son zaman» veya «Gölge Sultanlık» adı verilmektedir (14). Bu devrin önemli siyâsî olaylarını da şöylece sıralayabiliriz : İlhanlılar'ın hâkimiyetleri'ne karşı, Anadolu'da Oğuz/Türkmen Beylikleri'nin istiklâl arayışları; Karamanoğlu Mehmed Bey ve Alâeddin Siyâvuş (Cimri) olayı (1277); Selçuklu âilesinde saltanat mücâdeleleri ve Moğol Noyânları'nın faaliyetleri; Moğol isyânları (Baltû ve Sülemiş isyanı) ve Sultan Mes'ud ile III. Alâeddin Keykûbad'ın durumları; Anadolu Umûmî Vâlisi Emîr Çoban'ın faaliyetleri; bunu takiben Anadolu Umûmî Vâlisi Çobanoğlu Temürtaş'ın faaliyetleri ve Selçuklu Hânedanı'nın imha edilmesi; Türkiye/Anadolu Selçukluları Devleti'nin son buluşu ve Anadolu Türk Beyliklerinin doğuşu gibi (15).

12. İbn Şeddâd, El-Melikü'l-Zâhir, Trk. Trc. M.Ş. Yaltkaya, Baypars Tarihi, İstanbul 1941, s. 83-93., Müneccimbaşı, Anadolu Selçukluları, Camiü'd-Düvel'den Trk. trc. H.F. Turgal, İstanbul, 1945, s. 78-79., B. Spuler, İran Moğolları, Trk. trc. C Köprülü, Ankara 1957., s. 85, Osman Turan, Selçuklular Zamanında Türkiye, s. 505-551., İ. Kafesoğlu, a.g.e., s. 106. F. Sümer, Oğuzlar, (Türkmenler), Ankara 1967, s. 160., Aynı Müellif, «Anadolu'da Moğollar», s. 33-44., Nejat Kaymaz, Pervâne, s. 92-179., Osman Turan, «Eski Türkler'de Okun Hukukî bir Sembol Olarak Kullanılması», Belleten, IX/35 (1945), s. 312. Memlûklu Sultanı Baybars'ın, Anadolu İlhanlı Komutanı Samağar Noyan'a bir himâye işareti olarak «ok» göndermesi.
13. Faruk Sümer, «Anadolu'da Moğollar», s. 75., Osman Turan, Selçuklular Zamanında Türkiye, s. 552-557., Halil Edhem, Kayseri Şehri, Sâd., K. Göde, s. 120-128'e bakınız.
14. Faruk Sümer, a.g.m. s. 75., O. Turan, a.g.e., s. 506'da : «İlhanlı idarecilerin soygunları, çeşitli savaşlar ve isyanlar tam bir medenî sukûta sebep olmuştur. 1277-1318 arasında gölge hâlinde bir Selçuklu hânedanı yaşamış ise de, devlet fiilen mevcûd olmamış; iktisâdî, içtimâî ve medenî hayat tamamiyle çökmüştür» ifadeleri bu dönemi özetle tasvir ediyor. Nejat Kaymaz, Pervâne, s. 9'da bu devri «Çökme Devri» olarak niteler. Z. Velidî Togan, a.g.e., s. 235-245 arasında adı geçen dönem hakkında birinci elden kaynakların diliyle derinlemesine bilgi verir.
15. İbn Bibî, El-Evâmiri'l-Alâiyye, s. 639/19., O. Turan, a.g.e., s. 558-645 arasında : «Moğol tahakkümü ve Türkiye'nin ızırabı» başlığı ile etraflı bilgi

Görülüyor ki, «Anadolu gibi kadim kavim, din ve kültürlerin yurdu olan bu ülkeyi Türk vatani haline» (16) getiren Anadolu Selçukluları Devleti, Çingizli ve İlhanlı hâkimiyeti'nde yetmiş beş yıl gibi bir zaman kaldıktan sonra tarih sahnesinden çekilmek mecburiyetinde bırakılmıştır. Bu İlhanlı hâkimiyeti süresince, Uçlar'da bulunan Türkmen Beğleri, zaman zaman istiklâl arayışı içine girmişler, İlhanlılar'ın inkırâzından sonra da, İstiklâllerini ilân etmişlerdir (17). Bilindiği gibi, İlhanlılar'ın Anadolu'daki vârisleri Eratnalılar olmuşlardır (18).

İşte, Türkiye Tarihi'nde böylesine karışık ve karanlık bu dönem hakkında yazılanları : «1239 - 1318 (Arpaçayı'nı geçmeleri dâhil) Çingizli/Cengizliler ve İlhanlılar'ın Anadolu'da Hâkimiyeti Bibliyografyası» başlığı altında topladık. Bu çalışmayı yaparken, Anadolu Selçukluları ve Moğollar ile yakından ilgili bulunan Arap, İran, Ermeni, Gürcü, Selçuklu ve Moğol kaynaklarını ve bunlardan istifadeyle yazılanları tamtımızla birlikte, alâkalı yerlerin sayfalarını da işaretledik. Yapılacak tenkit ve ilâvelerin çalışmamızı tamamlayacağı inancıyla bu sahada araştırma yapacaklara yardımcı olmayı düşündük.

«Anadolu'da Moğol Hâkimiyeti Bibliyografyası» çalışmasını, kaynakların özelliklerine göre, üç ana guruba ayırarak, şu ana başlıklar altında topladık :

- verir. F. Sümer, a.g.m., 45-90., Müneccimbaşı, Anadolu Selçukluları, s. 80-81., İ. Hakkı Uzunçarşılı, «Emir Çoban Soldoz ve Demirtaş», Belleten, XXXI/124 (1967), s. 601-646 arasında geniş bilgi vardır., Z. Velidî Togan, a.g.e., s. 235 vd.
16. Osman Turan, a.g.e., s. 645., M. Altay Köymen, Selçuklu Devri Türk Tarihi, s. 15'de : «Bu suretle Anavatan'dan binlerce kilometre uzakta yeni bir Anavatan meydana gelmiştir» ifadesiyle Oğuz - Türkleri'nin rolünü ortaya koyar.
17. Osman Turan, a.g.e., s. 645-657., Z. Velidî Togan, a.g.e., s. 317'de : «Anadolu Beylikleri ve Kayı Beyleri» başlığıyla bu konuda geniş bilgi vardır., F. Sümer, Oğuzlar, s. 156'da : «Moğol Devri ve Ondan Sonraki Zamanda Anadolu» başlığı altında «Türkmen Beyleri» nin faaliyetleri anlatılmaktadır., İ. Hakkı Uzunçarşılı, Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu Devletleri, Ankara 1969, s. 1-179.
18. Kemal Göde, Eratnalılar (1327-1381), Kayseri 1981, (Doktora tezi olup, basılmamıştır), «Eratnalılar'ın Kuruluşuna Doğru - Anadolu Selçuklu Devleti'nin Çöküşünden, Anadolu Moğol Umûmî Vâlisi Temürtaş'ın Emir Eratna'yı Yerine Vekil Bırakmasına kadar» ana başlığı altında derinlemesine bilgi verilmiştir.

A) KAYNAKLAR, B) TE'LİF ESERLER,
C) ARAŞTIRMALAR :

Kaynaklar : Birinci elden eserler olup, yazma veya onlardan terceme eserler.

Te'lif Eserler : Kaynak özelliğinde olup, yayınlanmış eski eserler.

Araştırmalar : Kaynak ve te'lif eserlerden istifade ile yazılmış eserler.

Müellif ve eserlerin yazılış imlâsı, dilimizde yaygın olanlar aynen, diğerleri gösterilen transkripsiyon usulüne göre yazılmıştır.

Kısaltmalar : C. : Cilt, DTCF : Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi, DTCFD : Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi Dergisi, H. : Hicri, İA : İslâm Ansiklopedisi, İ.Ü. : İstanbul Üniversitesi, Ktp. : Kütüphane, kütüphanesi, nşr. : Neşreden, Nu. : Numara, s. : sayfa, SAD : Selçuklu Araştırmaları Dergisi, THİTM : Türk Hukuk ve İktisat Tarihi Mecmuası, TK : Türk Kültürü, TKAE : Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü, TM : Türkiyat Mecmuası, TOEM : Tarih-i Osmânî Encümeni Mecmuası, Trc. : Tercüme eden, Trk. : Türkçeye, TTK : Türk Tarih Kurumu, VD : Vakıflar Dergisi, vd. : ve devamı, Vr. : Varak.

A) KAYNAKLAR :

AHMED EFLAKÎ DEDE, *Menâkıbü'l-Ârifin*, nşr. T. Yazıcı, (TTK) Ankara 1959, Trk. trc. T. YAZICI, *Âriflerin Menkabeleri*, 2 Cilt (Hürriyet Yayını), İstanbul 1973, XIII. ve XIV. asır Anadolu Tarihi için önemli bir kaynak. T. YAZICI'nın önsözü : Moğol istilâsı, Cilt I, s. 39-69, Cilt II, s. 18-33;

AHMED TEVHİD, *Meskûkât-ı Kâdime-i İslâmiyye Kataloği*, İstanbul 1321/1905, c. IV, Rum/Anadolu Selçukluları'na âit bölümde : Köseadağ Savaşı, İlhanlı hâkimiyeti ve Selçuklular'ın yıkılışı, s. 244-354.

AKSARAYI, K. Mahmud., *Müsâmeretü'l-Ahyâr-Selçuki Devletleri Tarihi*, (Hz. Muhammed'den H. 723 tarihine kadar), Trk. trc. M.N. GENCOSMAN-Önsöz ve Notlar, F.N. UZLUK, Ankara 1943, Anadolu Selçukluları ve İlhanlılar, s. 129-356.

Müsâmeretü'l-Ahbâr, (Moğollar Zamanında Türkiye Selçukluları Tarihi), Mukaddime ve dipnotlarıyla tashih ve neşreden, Osman TURAN, (TTK), Ankara 1944, Önsözünde : Moğol hâkimiyeti, s. 22-26 ve Metin : İlhanlılar ve İlhanlılar'a bağlı Selçuklular, s. 214-216.

Âli Gelibolulu Mustafa., *Füsûlü'l-Hallü Akd Usûlü'l-Harc ve'n-Nakd*, Kayseri Râşid Efendi Ktp. Türkçe Yazmalar, Nu. 935 ve 985, (Temmuz 1598'de Künhü'l-Ahbâr'ın özeti olarak yazılmış, Hz. Muhammed'den H. XVI. asrın sonlarına kadar Doğu'da kurulan devletler ve yıkılış sebeplerinden, ayrıca fasıllarda H. 1000 yılına kadar kurulan İslâm ve Türk devletlerinden bahsedir), Anadolu hakkında: Vr. 37, Selçuklular ve İlhanlılar, vr. 25 vd.

Künhü'l-Ahbâr, İstanbul 1277-1278, 5 Cilt, III. Cilt: Türk ve Tatar kavimleriyle hakanlarından, ayrıca Akkoyunlular, Karakoyunlular ve Dulkadir-liler'dan bahsetmektedir.

ANONİM SELÇUKNÂME, «Tevârih-i Âli Selçuk», Houtsma neşri, Leiden 1902 nüshasını Farsça nşr. ve Trk. trc. F.N. UZLUK, *Anadolu Selçukluları Tarihi III*, ve metin. Ankara 1952, Moğol istilâsından sonuna kadar, s. 32-69.

ARTUK, İbrahim - Cevriye., *İstanbul Arkeoloji Müzeleri Teşhirdeki İslâmî Sikkeler Kataloğu*, İstanbul 1974, 2 Cilt II, s. 761-763'de «Büyük Moğol Hanları» ve s. 763-806'da «İlhanlılar (İran Moğolları) başlıklarıyla sikkelerden faydalanılarak bilgi verilmiştir.

AYNİ, Bedreddin., *İkdü'l-Cümân fi Târihi ehli'z-Zemân*, Bâyezid Umûmî Ktp. Velilîyüddin Ef. Bölümü, nu. 2390-2394 ve Topkapı Sarayı, III. Ahmed Ktp. nu. 2911-2912. Anadolu'da Moğol ve İlhanlı hâkimiyeti hakkında bilgi verilmiştir.

BAR HEBRAEUS, Gregory Ebu'l-Ferec (Malatya'lı), *Ebu'l-Farac Tarihi*, (Süryanice aslından E. BUDGE tarafından yapılan İngilizce tercümesinden) Trk. trc. Ö.R. DOĞRUL, TTK, Ankara 1945-1950, 2 Cilt, C. II'de: Anadolu'da 1239'dan 1300'e kadar Çingizli ve İlhanlı hâkimiyetine âit bilgi, s. 539-660.

BARTHOLD, W., *Anı Menücehr Mescidinin Duvarındaki Farsî Kitâbe*, (Anı serisinin 5. kitabı olarak 1911 de S. Pétersbourg'da neşredilen Rusca-sından) Trk. trc. A. Kadir (İNAN), «İlhanlılar Devrinde Mâlî Vaziyet», İstanbul 1931, THİTM I, s. 135-159, İlhanlılar devrinde Batı Asya'nın durumu ve İlhanlı Hanları'nın aldıkları tedbirler, s. 142-159.

BAYBARS TARİHİ, (el-Melikü'z-Zâhir (Bay - Pars) hakkındaki tarihin II. Cildi), Trk. trc. M.Ş. YALTKAYA, TTK, İstanbul 1941, Sultan Baybars'ın Anadolu'ya hareketi, Elbistan'da Moğolları yenmesi ve Kayseri'ye girmesi, geri ülkesine dönmesi, Abaka'nın intikam için Anadolu'ya gelmesi, s. 87-94.

BROSSET, M., *Deux Historiens Arméniens: KIRAGOS de Gantzac, XIII'e Siècle, Histoire de Arménie*, S. Pétersbourg 1870-1871. *Histoire de la Géorgie* (Başlangıçtan 1469'a kadar), S. Pétersbourg 1849, I. Partie, Anadolu'da Moğol hâkimiyetine âit, s. 520 vd. Partie, Anadolu'da Moğol hâkimiyetine âit, s. 520 vd. *Les Ruines d'Ani*, S. Pétersbourg 1860, 1861, 2 Bölüm ve Albümlü.

- GÜVEYNÎ, Atâ-Melik., *Târîh-i Cihân-güşâ*, Nşr. M. KAZVÎNÎ, Leiden 1937, I-III, Trk. trc. TTK Ktp. «*Kitâb-ı Cihân-güşâ Târîhi III*», Daktilolu terceme yazmalar, sayı : 25, Oktay Han'ın Cormağın Noyan'ı İran ve Anadolu'nun işğaline memur etmesi, s. 477 vd. Baycu Noyan'ın Selçuklular'la savaşması ve Bağdad'ın fethine katılması, s. 478 vd.
- EBÛ BEKR-İ TİHRÂNÎ, *Kitâb-ı Diyârbekriyye*, Nşr. N. LÜGAL F. SÜMER, 2 Cilt, I. Cilt, Ankara 1962.
- EBÛ'L-FİDÂ, El-Melikü'l-Müeyyed İsmail b. Ali., *Târîh-i Ebû'l-Fidâ*, 4 Cilt, İstanbul 1286 h.
- ENVERÎ (ŞAİR), *Düstûrnâme-i Enverî*, nşr. M. Halil (YİNANÇ), İstanbul 1928, Muhtelif yerlerde Selçuklular ve İlhanlılar'dan söz edilmektedir.
- ESTERÂBÂDÎ, Azîz b. Erdeşîr., *Bezm-ü Rezm (H. 800/1398 Kadi Burhâneddîn Târîhi)*, F. KÖPRÜLÜ'nün eser ve müellifi hakkında bir önsözü ile nşr. Türkiyât Enstitüsü, —Anadolu Türkleri'ne âit Târîhi Menba'lar— adlı tarihî metinlerin I. Cildi, İstanbul 1928, XIV. asır Anadolu'sunun son yarısı hakkında önemli bir kaynaktır.
- GRİGOR (ANKERLÎ), *Moğol Tarihi*, Trk. trc. Hrand D. ANDREASYAN, İstanbul Edebiyat Fakültesi yayını, İstanbul 1954, Çingizliler'in Anadolu'ya girişleri hakkında, s. 15 vd.
- HÂFİZ EBRÛ, *Zübdetü't-Tevârih, Süleymaniye - Fatih Ktp. nu. 4371, vr. 324 b vd.*
- HALİL EDHEM (ELDEM), *Anadolu'da İslâmî Kitâbeler*, TOEM, VI/36 (1331), 728 : 753.
- HAMDULLAH KAZVÎNÎ, *Nüzhetu'l-Kulûb*, nşr. M.D. SİYÂKÎ, Tahran 1336, Bir Coğrafya kitabı olup, İlhanlı bütçesini göstermek yanında, İlhanlılar'a tâbi Anadolu şchirlerine ait bilgi verir. *Târîh-i Güzide*, Tahran 1339, Anadolu Selçuklularının sonlarına doğru, Anadolu'da İlhanlı vâlilerinin faâliyetleri hakkında bilgi verir.
- HETUM, Gorigos/Silifke Senyörü., *Kilikya Kralları Tarihi (Urfalı Vahram) ve Gorigos Senyörü Hetum Vekâyinâmesi 1076-1307*, Trk. trc. H.D. ANDREASYAN, TTK Ktp. Daktilolu yazmalar, sayı 69 : Cengizden başlayarak Moğol Hanları'nın Batı'ya ve Anadolu'ya yaptıkları taarruz ve istilâları, Hülâgü ve Abaka'nın Anadolu seferleri anlatılmaktadır.
- HEYD, W., *Ortaçağ'da Yakındoğu Ticaret Tarihi*, Fransızca'dan Trk. trc. E. Ziyâ KARAL, TTK Ktp. Daktilolu terceme yazmalar, sayı 40, ayrıca, TTK, Ankara 1975, «Türk Küçük Asya'sı» başlığı altında gerekli bilgi, s. 596-617.
- İBN-İ BİBÎ, *El-Evâmirü'l-Alâiyye fi'l-Umûri'l-Alâiyye I*, Tıpkıbasım, nşr. A.S. ERZİ, TTK, Ankara 1956, Anadolu Selçuklu Tarihi'ni içine alan, Baba İshak isyanı, Çingizliler ve İlhanlılar'ın Anadolu'da hâkimiyeti, s. 498-748 arası geniş bilgi vardır. *Histoire les Seldjoudes D'Asie Mineure*, nşr. M. Th HOUTSMA, Leiden 1902, Trk. trc. *Anadolu Selçukluları Devleti Tarihi*, (Farsça muhta-

sar Seiçuknâme'den), M. Nuri GENCOSMAN - Notlar ekleyen : F.N. UZLÜK, Ankara 1941, s. 165-300.

İBN HÂCER, el-Askelâni., ed-Dürerü'l-Kâmine, C. I, II, III, Mısır 1385/1966.

İBN HALDÛN, Kitâbü'l-İber, Beyrut 1968, C.V.

İBN TAĞRÎBİRDÎ, En-Nücumu'z-Zâhire, Mısır 1341, C. X.

İSMÂ'İL GÂLİB, Takvim-i Meskûkât-ı Selçukiyye, İstanbul 1309, Anadolu Selçuklu Sultanları, Moğol ve İlhanlı hâkimiyetine dâir meskûkât, s. 26-104.

KADÎ AHMED (NİĞDELİ), El-Veledü's-Şefik, Fatih Ktp. nu. 4519, Moğolların faaliyetleri ve Anadolu Selçuklu Devleti'nin sona erışı hakkında.

KÂŞANÎ, A., Târih-i Olcaytu, Ayasofya Ktp. nu. 3019, İlhanlı Beylerbeyi Emir Çoban'ın Anadolu'ya gelişi ve Türk Beyleri hakkında.

KİRAGOS (GENCELİ), Ermeni Tarihi, 1220-1265 yıllarına ait son orijinal bölümlerini Enmenice'den Fransızca'ya çeviren E. DULAURIER, bunu 1858-1860'da Journal Asiatique'de neşretmiş, oradan da «Ermeni Müverrihlerine Nazaran-Moğollar» başlığı ve «Müverrih Kiragos'dan Müstahreç» adıyla Fransızca'dan eski yazıyla Trk. trc. Mahmud Kemal AYAS, TM II, s. 139-217.

Moğol İstilâ Tarihi (1220-1265), Trk. trc. H.D. ANDREASYAN, TTK Ktp. Daktilolu terceme yazmalar, sayı 27, Kars ve Anı kalelerinin zaptı s. 28-37.

MAKRİZÎ, Kitâbü's-Sülûk, nşr. M. ZİYÂDE, Kahire 1938, Cilt I ve II. Babâî ayaklanması ve Anadolu'da Moğol istilâsı, Baybars'ın Anadolu'ya gelmesi, Anadolu Selçuklularının yıkılması hakkında bilgi veren önemli bir eserdir.

MARCO - POLO, The Travels of Marco Polo, Trk. trc. Haydar ÇERÇİL, New-York 1930-1931, 2 Cilt, TTK Ktp. Daktilolu terceme yazmalar, sayı 65, Moğollar hakkında. Ayrıca, Tercüman 1001 Temel Eser nu. 87, 88, Marco Polo Seyahatnâmesi, Trk. trc. Filiz DOKUMAN, 2 Cilt : Türkmenler s. 19-45., II. Cilt : Moğol Kağanları'nın faaliyetleri s. 193-217.

MEHMED MUBÂREK, Meskûkât-ı Kadîme-i İslâmiyye Kataloğu, İstanbul 1318, c. III, İlhanlılar'a ait meskûkât s. 12-85.

NESEVÎ, Muhammed., Siretü's-Sultân Celâlü'd-Dîn Mengübirî, (Arapça aslından) Trk. trc. N. ÂSİM, Celâlü'd-Dîn Harezşâh, (M. HALİL'in takrizi ile) İstanbul 1934, Moğol istilâsının belli başlı kaynaklarından s. 132-158.

ORAL, M. Zeki., Yeni Bulunan Kitabeler, Belleten XXVI/101 (1962), Temürtaş hakkında, s. 147-150.

ORBELYAN, Stefan., Historie de la Sionie, Çev.: M. BROSSET, S. Pétersbourg 1864, 1866, 2 cüz (ikincisi açıklamalar), Tarihçi, Moğol istilâsının başlangıçtan itibaren seri bir bakışla anlatır. Selçuklu Sultanları'nın Moğol hâkimiyetine girişleri hakkında bilgi.

- ÖMERÎ, Şihâbeddîn., *Mesâlikü'l-Ebsâr fi Memâlikü'l-Emsâr*, Süleymaniye-Ayasofya Ktp. nu. 3416.
- REŞİDEDDİN, F., *Câmi'ü't-Tevârih* - Metin - Selçuklular kısmı, nşr. A. ATEŞ, TTK, Ankara 1960, II. Cilt, 5. cüz.
Moğollar Tarihi, Farsça'dan Fransızca'ya çeviren QUATREMERRE, Paris 1956, (Göyük'ün ölüme kadar Moğol fütühâtı), TTK Ktp. Daktilolu terceme yazmalar, sayı 14, Anadolu'da Moğol hâkimiyeti hakkında.
- SAFEDİ, Selâhaddîn., *A'yânü'l-Asr*, Ayasofya Ktp. c. I, nu. 2962.
- SAINT - MARTIN, M.J., *Mémoires Historiques et Géographiques sur l'Arménie*, Paris 1818, 1819, 2 Cilt.
- SİMPAT (Sis/Kozan Ermeni Başkumandanı), **Başkumandan Simpat Vekayı'nâmesi (951 - 1334)**, Trk. trc. H.D. ANDREASYAN, TTK Ktp., Daktilolu terceme yazmalar, sayı 68, Moğol istilâsının Anadolu ve Suriye'ye ait tarihini açıklar.
- ŞEBÂNKÂREÎ, Muhammed., *Mecmau'l-Ensâb fi't-Târih*, Süleymaniye - Yeni Câmi Ktp. nu. 909., Anadolu Selçuklularının son zamanlarını aydınlatan bir eser.
- TEMİR, Ahmet., **Kırşehir Emîri Cacaoğlu Nûru'd-dîn'in 1272 tarihli Arapça - Moğolca Vakfiyesi**, TTK, Ankara 1959, Vakfiyenin Moğolca kısmı, Anadolu'da İlhanlı - Moğol idâresinin tasdik edildiğini gösterir bir belgedir. Anadolu Selçuklu Devleti'nin İlhanlılar'a hâkimiyetine ait s. 155-158.
Moğollar'm Gizli Tarihi, (E. HAENSİSCH'in Almanca ve S. KOZİN'in Rusça tercemesini Moğolca aslı ile karşılaştırıp, dilimize çeviren A. TEMİR), TTK, Ankara 1948, Cengiz'in doğuşundan 1240 yılına kadar olan Moğol faaliyetlerini anlatır.
- UZUNÇARŞILI, İ. Hakkı., **Kitabeler I**, İstanbul 1345/1927, s. 1-140.
Kitabeler II, İstanbul 1929, Selçuklu Devri kitabelerei, s. 191-198.
- VARDAN, **Vekâyî'nâme**, Ermeniceden Trk. trc. H.D. ANDREASYAN, «**Türk Fütühâtı Tarihi (889 - 1269)**», İstanbul Edebiyat Fakültesi Tarih Semineri Dergisi, İstanbul 1937, sayı 1/2, Carmagun Noyan ve Baycu Noyan'ın fetihleri ve Anadolu'da İlhanlı hâkimiyeti s. 225-232.
- VAN BERCHEM - HALİL EDHEM, **Corpus, Sivas - Divriği Kitabeleri**, Kahire 1917. (Fransızca olup, önemli bir eserdir.)
- WİTTEK, P., «**Ankara'da Bir İlhanî Kitabesi**», İstanbul 1931, THİTM I, s. 161-164, İlhanlılar'ın Ankara'da hâkimiyetine ait kitabe metninde bilgi var, s. 163.
- YAZICI - ZÂDE ÂLİ, **Selçuknâme**, Topkapı Sarayı - Revan Ktp. Türkçe yazmalar, nu. 1391.

B) TELİF ESERLER (eski) :

- AHMED B. MAHMÛD, **Selçuknâme**, Hazırlayan, Erdoğan MERÇİL, Tercüman 1001 Temel eser nu. 101, 102), İstanbul 1977, 2 Cilt, II. Cilt : Moğol hâkimiyeti, s. 151-157.

- AHMED CEVDET PAŞA, *Kıyas-ı Enbiyâ ve Tevârih-i Hulêfa*, İstanbul 1977, 2 cilt, II. cilt : Moğol istilâsı, s. 441 - 487.
- AHMED HİLMÎ (FİLİBELİ), *İslâm Tarihi*, (Hz. Peygamberden zamanımıza kadar), Ötüken Yayınevi, İstanbul 1974, Moğol hâkimiyetine dâir, s. 421 - 427.
- AHMEDÎ, *Dâsitân-ı Tevârih-i Mülûk-i Âli Osman*, nşr. N. Sami BANARLI, TM, VI, s. 90-160, Ayrıca, nşr. Çiftçioğlu N. ATSIZ, *Osmanlı Tarihleri*, Türkiye Yayınevi, İstanbul 1947, Moğollar hakkında s. 6-26.
- AHMED NAFİZ EFENDİ (1960-1914 Kayseri'li), *Mir'ât-ı Kayseriyye*, Basılmamıştır, İçindekiler kısmı A. Rıza ÖNDER, *Kayseri Basın Tarihi* 1910-1960, Ankara 1972, s. 132-134. s. 133-134'te üç bölümden meydana gelen eserin, herbir bölümünün nelerden bahsettiği yazılıdır : I. Bölümü Coğrafya, II. Bölümü Tarih olup, başlangıçtan Osmanlılar'a kadar (Selçuklu ve İlhanlı Devri de bu bölümde), III. Bölümü Osmanlılar Devri tarihi hakkında bilgi verir.
Târîh-i Husûsî Kayseri, Kayseri 1317-1319 (el yazması olup, basılmamıştır.)
- AHMED TEVHÎD, «Benî Eretna», TOEM, V/25 (1330), s. 13-22. Eratnalılar'a kadar, Anadolu'da Umûmî Vâililik yapmış olan Emîr Çoban ve Emîr Temürtaş'dan söz eder.
- ÂŞIK PAŞAZZÂDE, *Tevârih-i Ali Osmân*, nşr. Ali, İstanbul 1332/1936, Düzenleyen : Çiftçioğlu Nihal ATSIZ, Türkiye Yayınevi, *Osmanlı Tarihleri*, I. Cilt, III. Kitap, İstanbul 1947., Âşıkpaşaoğlu, nşr. ATSIZ, 1000 Temel Eser, nu. 23, İstanbul 1970.
- BAYÂTÎ, Hasan b. Mahmud., *Câm-ı Cem-Âyîn*, adıyla «Silsile-nâme-i Selâtîn-i Osmâniyye» (Telif tarihi H. 886), nşr. Ali Emîri, İstanbul 1331/1915, *Oğuznâme*'den iktibas edilmiştir. Akkoyunlular çağında yazmaları, Tebriz'de ve kendisinde bulunan «Oğuznâme» den çıkarılan Kayı/Osmanlı atalarının destânî tarihi ve II. Bâyedî'e kadar Osmanlı Sultanları üzerinde kısa bilgiler. Moğollar hakkında s. 40-44. Millet Kütüphanesinde «Târîh Fihristi» nin 23. sayısında bulunan yazmayı sâdeleştiren : KIRZIOĞLU, M. Fahrettin., Türkiye Yayınevi, *Osmanlı Tarihleri*, I. cilt, 5. kitap, İstanbul 1947, s. 378-400. Moğollar hk. da, 392-395.
- ÇAMİÇYAN, Mikâel., *Başlangıçtan 1784 yılına kadar Ermeni Tarihi'nden Hay Milleti'ne Dâir Hikâyelerle Donanmış Gülzâr-ı Tevârih*, Ermeni yazısıyla Türkçe, Venedik 1762, (Basılmış olup, 741 sayfa halinde İstanbul Üniversitesi Ktp. 91 : 9. 54), 94. 35, Ç 14 sayıda kayıtlıdır). Eserin bütünü 3 cilt olup, III. cilt 1080-1784 tarihleri arası Türk Tarihi ile ilgili olayları içine alır.
- DİVÂN-I SULTAN VELED, nşr. F.N. UZLUK, Ankara 1941, Türkçe - Arapça - Rumca gâzel ve rübâ'ilerden 14.000 beyitlik «Dîvân», 728 büyük sayfa olup, Dîvân'daki 100 sayfa tarihî gazellerin tercemesidir. Sultan Vele'd'in Moğol Hükümdarları'na iltifat etmediği, s. 47-51, ve metinde Sultan Mes'ud II'ye sunulan üç manzûme, s. 144, 224, 247.

- HALİL EDHEM, Kayseriye Şehri, İstanbul 1334/1918, Anadolu Selçukluları'na dâir, Selçuklu - Harezmsâhlar münasebetleri ve Anadolu'da Moğol hâkimiyeti, s. 54-190.** Adı geçen eseri Osmanlıca'dan yeni yazıya çevirerek, sâdeleştiren ve tamamlayan: Kemal GÖDE, Kayseri 1979 (A.Ü. D.T.C. Fakültesi Tarih Bölümü Öğretim üyesi sayın Prof. Dr. Mehmet Altay KÖYMEN'in idâresinde «Yüksek Lisans Tezi» olarak hazırlanmıştır. Eser, Kültür ve Turizm Bakanlığı, 1000 Temel Eser serisinin 93. kitabı olarak Ankara 1982'de basılmıştır.)
- HAMMER, Devlet-i Osmâniye Tarihi, Trk. trc. M. ATÂ, C. I, İstanbul 1336.** Selçuklular ve İlhanlılar hakkında s. 74 - 88.
- HAYRULLAH EFENDİ, Târih-i Osmâni, İstanbul 1277, Cilt I, Selçuklular ve İlhanlılar hakkında bilgi verir.**
- HOCA SA'DEDDİN EFENDİ, Tâcü't-Tevârih, nşr. İ. PARMAKSIZOĞLU, İst. 1974, I. Cilt.**
- HUART, Clément., Mevleviler Beldesi Konya, Trk. trc. Nezih UZEL, Tercüman 1001 Temel Eser, nu. 123, İstanbul 1979, Moğollar hakkında s. 101 - 116.**
- HÜSEYİN HÜSÂMEDDİN (Amasya'lı) Amasya Tarihi, İstanbul 1329 - 1332, 4 Cilt, II. Cilt, Anadolu Selçukluları s. 358 - 481.**
- İBN-İ BATÛTA, Seyâhat-nâme, Trk. trc. M. ŞERİF, 2 Cilt, İstanbul 1331 - 1335, I. Cilt, s. 310 - 356'da: «Küçük Asya'da Seyahat» başlığıyla: Konya, Niğde, Kayseri, Sivas, Amasya, Erzincan ve Erzurum'u ziyaretini ve bu yerlerdeki olayları anlatır; s. 323 - 328.**
- İNAYETULLAH EFENDİ, Eratna Tarihi, Süleymaniye - Lâlâ İsmail/Murat Molla Ktp. nu. 744/7.**
- İSMAİL HAKKI - RIDVAN NAFİZ, Sivas Şehri, İstanbul 1928.**
- MEHMED NEŞRÎ, Kitâb-ı Cihan-nümâ, nşr. F.R. UNAT - M.A. KÖYMEN, TTK, Ankara, 2 cilt, I. cilt, Selçuklular, s. 23 - 54., Moğol istilâsı, s. 37 - 54.**
- NECİB ÂSİM - MEHMED ÂRİF, Osmanlı Tarihi I, İstanbul 1335, I. cilt. s. 445 vd.**
- NUR, Dr. Rıza., Resimli Türk Tarihi, İstanbul 1924 - 1925, 12 cilt, II. cilt Cengizliler İmparatorluğu, s. 39 - 144 ve 210 - 287., III. cilt, Anadolu Selçukluları ve Beylikler, s. 57 - 139., Ayrıca aynı eserin sâdeleştirilmesi, Hazırlayan: E. KILIÇ, İstanbul 1972, III. cilt, İlhanlılar ve Moğol Noyânları, s. 290 - 295, III. cilt, Selçuklular ve Moğollar hakkında, s. 97 - 118.**
- MÜNECCİMBAŞI, Ahmed Dede., Câmî'u'd-Düvel, Bâyezid Umûmî Kıp. nu. 5019 ve 5020'deki Arapça mufassal büyük tarihten «Anadolu Selçukileri» bölümünü Trk. trc. H.F. TURGAL, İstanbul 1935, Moğollar ve İlhanlılar hâkimiyetine ait, s. 49 - 95.**
- Müneccimbaşı Tarihi, Arapça aslından Trk. trc. İsmail ERÜNSAL, Tercüman 1001 Temel Eser, 2 cilt, nu. 37/1 - 2, Sahâyifü'l-Ahbâr fi Vekâyi'l-Âsar, I, cilt, Moğollar'ın istilâlarının neticeleri ve Osmanlı Beyliği hk. da, s. 51 - 72.**

Sahâyifü'l-Ahbâr, (Hilkatten H. 1083 yılına kadar), Arapça aslından Şâir Nedîm başkanlığında bir heyetin özetle tercemesi, İstanbul 1285/1868, 3 cilt. II. cilt Rum/Anadolu Selçukluları, s. 559-575, İran İlhanlıları, s. 714-722 ve III. cilt, s. 1-12'de bilgi bulunmaktadır.

SALNÂME, Türkiye Cumhuriyeti Salnâmesi, İstanbul 1926. Anadolu şehirleriyle ilgili bilgi vardır.

SÜRYÂNİ MİKÂİL, Vekâyi'nâme (Chabot'nun Fransızca tercümesinden Ermenice nüshasının ve zeyillerinin tercemesi ile beraber, İslâmiyet'in doğuşundan 1272'ye kadar), TTK adına Trk. trc. H.D. Andreasyan, Ankara 1944.

ŞİKÂRÎ, Karaman - Oğulları Tarihi, (Aslı Farsça olup, XIV. asırda Karaman Şehnâmesi adıyla Şâir YÂR-CÂNÎ tarafından manzum yazılmış, ŞİKÂRÎ de ikmâl ederek nesre çevirmiştir. Nşr. Mes'ut KOMAN, Konya 1946, Moğollar hakkında s. 17-180.

TURAN, Osman., İstanbul'un Fethi'nden Önce Yazılmış Târîhi Takvîmler, nşr. O. TURAN, TTK, Ankara 1954.

YINANÇ, M. Halil, Düstürnâme-i Enveri, (Medhal, Paris Milli ktp. de bulunan yegâne nüshasından, İstanbul 1929, Türkmen Beyleri'nin Moğollar'a karşı istiklâl arayışları, s. 20 vd., Moğol istilâsı sebebiyle Anadolu'ya gelenler, s. 86-90

C) A R A Ş T I R M A L A R :

AHMED TEVHÎD, «Rum Selçukî Devleti'nin inkırâziyla Teşekkül eden Tevâif-i Mülûk», TOEM I/1, 3, 4, 5, 6 (1328), Anadolu Selçuklu Devleti ile Moğol münasebetleri : I. cüz, s. 39-40. II. cüz, s. 191-199.

AKDAĞ, Mustafa., «Osmanlı İmparatorluğu'nun Kuruluş ve İnkişaf Devri'nde Türkiye'nin İktisâdî Vaziyeti», Belleten XIII/51 (1949), 497-568, XIII. yüzyıl Anadolu'su hakkında s. 497-506., ve Belleten XIV/55 (1950), 319-411, Moğol tesiri, 319 vd.
Türkiye'nin İktisâdî ve İctimâî Tarihi (1243-1453), İstanbul 1974, I. cilt, XIII. yüzyıl Türk cemiyeti hakkında bilgi s. 9-85.

ALİ KEMALİ, **Erzincan Tarihi**, İstanbul 1932. Cengizli ve İlhanlılar'a ait bilgi.

ALLEN, W.E., **A. history of the Georgion People**, London 1932.

ARİFİ, «Elbistan ve Maraş'ta Dulkadir Oğulları Hükümeti», TOEM V/30 (1330) 377-385.

ARTUK, İbrahim., «II. Keyhüsrev'in Üç Oğlu Adına Kesilen Sikkeler», Malazgirt Armağanı, Ankara 1972, s. 269-286.

ARTUK, İbrahim., «Sikke», İA., X. 621-640.

ASLANAPA, Oktay., **Türk Sanatı II**, (Anadolu Selçukluları'ndan Beylikler Devri'nin sonuna kadar) İstanbul 1973, İlhanlılar, s. 184-187.

Yüzyıllar Boyunca Türk Sanatı (XIV. Yüzyıl), İstanbul 1977, XIV. yüzyıl Anadolu'su, s. 5-7., Beylikler ve İlhanlılar hakkında s. 29-31.

- ATALAY, Besim., **Maraş Tarihi ve Coğrafyası**, İstanbul 1339, IV. Bâb, Anadolu Selçukluları ve İlhanlılar, s. 34-56.
- ATSIZ, **Türk Tarihi'nde Meseleler**, Ankara 1966, «Devletimizin Kuruluşu» başlığı altında İlhanlılar Hakkında s. 32-34.
- BANARLI, N. Sami., **Resimli Türk Edebiyatı Tarihi - Destanlar Devrinden Zamanımıza Kadar**, İstanbul 1975.
- BARTHOLD, W., «Ebû Saïd», (M. Halil YINANÇ tarafından tamamlanmıştır), İA, VI. 44-48.
- BARTHOLD, W., «Hülâgü», İA, V. 135-159.
İslâm Medeniyeti Tarihi, İzâhlarla birlikte Trk. trc. M. Fuad KÖPRÜLÜ, İstanbul 1940, Moğol fütühatı ve İlhanlı hâkimiyeti s. 60-68., İzâhlar kısmı s. 184-185.
Moğol İstilasına Kadar Türkistan, Trk. trc. H.D. YILDIZ, İstanbul 1981.
Orta Asya Türk Tarihi Hakkında Notlar, Yayına hazırlayanlar: K.Y. KOPRAMAN A.İ. AKA, Ankara 1975, Moğol istilası s. 217-241.
- BEYGU, A. Şerif., **Erzurum Tarihi, Amları, Kitabeleri**, İstanbul 1936, Moğol istilâsı hakkında s. 56-75.
- BOSWORTH, C.E., **İslâm Devletleri Tarihi**, Trk. trc. E. MERİÇİL-M. İPŞİRLİ, İstanbul 1980, s. 163-175'de: «Anadolu ve Türkler» başlığı altında ve s. 177-199'da: «Moğollar veya Çingizliler» başlığı altında bilgi verilmiştir.
- BROCKELMANN, C., **İslâm Milletleri ve Devletleri Tarihi I**, Trk. trc. N. ÇAĞATAY, Ankara 1954, Babâî ayaklanması ve Moğollara ait s. 274 vd.
- CAFEROĞLU, Ahmed., «Anadolu Etnik Yapısının Oğuz - Türkmen - Yörük Üçlüsü», **İslâm Tedkikleri Mecmuası**, (Zeki Velidî TOGAN'ın hatırasını armağan), V/1-4, İstanbul 1973, s. 75-86.
- CAHEN, C., **Osmanlılar'dan Önce Anadolu'da Türkler**, Trc. Y. MORAN, İstanbul 1979.
- ÇAĞATAY, Neş'et., **Bir Türk Kurumu Olan Ahîlik**, Ankara 1974, IV. Bölüm: «Anadolu'da Ahîliğin Ortaya Çıkışını Hazırlayan Etkenler ve Ahîliğin Sosyal Yaşantıdaki Rolü» başlığı altında Anadolu'da Moğollar s. 89-99.
- ÇAYIRDAĞ, Mehmet., «Kayseri'de Basılan Paralar», **Kayseri Erciyes Dergisi**, Şubat 1978, 1/2, Şimdiye kadar yayınlanmayan paraları da içine alır, s. 18-28.
- DANIŞMEND, İ. Hami., **İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi**, İstanbul 1947, 4 cilt, I. Cilt, s. 1-4.
Türklük Meseleleri, İstanbul 1966, «Eski Türkler'de Milliyet Fikri» başlığı altında Çingizliler ve İlhanlılar hakkında s. 31-37.
- DARKOT, Besim., «Ankara», İA, I. 437-453.
«Kayseri», İA, VI. 484-491.
«Sivas», İA, 569-577.

- DEGUIGNES, J., **Büyük Türk Tarihi**, İstanbul 1977, V. cilt, Moğollar s. 1415-1679.
- Hunlar'ın, Türkler'in, Moğollar'ın ve Tatarlar'ın Tarih-i Umûmisi, Trk. trc.
- H. CAHİD (YALÇIN), İstanbul 1923 - 1925, IV. cilt, Konya-Selçukluları ve İlhanlılar, s. 112-142., VI. cilt, İran Moğolları s. 7-65.
- DULAURIER, M.E., «Ermeni Müverrihlerine Göre Moğollar», —Vardan'ın Umûmî Tarihi'nden Müstahrec— TM İstanbul 1936, V. cilt (1935), s. 27-48.
- GABRİEL, A., **Kayseri Türk Anıtları**, Trk. trc. A. Akif TÛTENK, Ankara 1954, İlhanlılar hakkında s. 13-14.
- Niğde Türk Anıtları, Trk. trc. A. Akif TÛTENK, Ankara 1962, Çingizli ve İlhanlılar s. 67-70.
- GÖDE, Kemal., **Eratnalılar (1327-1381)**, Kayseri (Doktora Tezi olup basılmamıştır) Giriş bölümünde umûmî olarak bilgi vardır. s. IX - XVII.
- GROUSSET, R., **L'Empire des Steppes**, Paris 1938, TTK Ktp. Daktilolu Türkçe terceme yazmalar, sayı 60, Moğol istilâsını kolaylaştıran sebebler, s. 445 vd. Ayrıca, M. Reşat UZMEN tercemesi, **Bozkır İmparatorluğu**, İstanbul 1980, s. 331-371.
- HALİL EDHEM (ELDEM), **Niğde Klavuzu**, İstanbul 1936.
- «Tokat Kitabeleri», TOEM, VI/34 (1331), s. 577-591, Selçuklu Devri ve Moğol Devri s. 587-591., VI/35 (1331), s. 641-662., VI/36, 726-753, İlhanlılar Devri, 726 vd.
- İÇİŞLERİ BAKANLIĞI, **1968 Kayseri İl Yıllığı**, Moğol istilâsı hakkında, s. 163-166.
- İNALCIK, Halil., «Osmanlı İmparatorluğu'nun Kuruluş ve İnkişaf Devrinde Türkiye'nin İktisadî Vaziyeti Üzerinde Bir Tedkik Münasebetiyle», Belleten, XV/60 (1951), s. 629-684, Moğol hâkimiyetinde Anadolu Selçuklularının iktisadî durumu, s. 629-633.
- KAFESOĞLU, İbrahim., **Harzemşâhlar Devlet Tarihi**, Ankara 1956.
- «Keykûbâd III», İA., VI. 662-663.
- Selçuklu Tarihi**, İstanbul 1972, Anadolu Selçukluları Devri Moğol hâkimiyeti, s. 99-105.
- «Selçuklular», İA., Â. 379-416.
- «Türk Millî Kültürü», Ankara 1977.
- «Türkler», İA. XII/2. 142 vd.
- KAYABALI, İ - ASLANOĞLU, C., **Ordu Özel Sayısı**, Diyanet Dergisi, sayı 3.
- KAYMAZ, Nejat., «Anadolu Selçuklularının İnhitatında İdârî Mekanizmanın Rolü» Tarih Araştırmaları Dergisi, Ankara 1967, III/4-5, s. 60 vd.
- Pervâne Mu'înü'd-dîn Süleyman**, TTK, Ankara 1970, Mühezzibeddîn Ali ve Pervâne Muinüddîn Süleyman zamanında Anadolu'da Moğol hâkimiyeti hakkında geniş bilgi, s. 27-188.
- KIRZIOĞLU, M. Fahrettin., «Alparslan'dan Atatürk'e Değın Kars İli», TK (Kars Armağanı), II/22 (1964), Çingizliler'in Arpaçayı'nı geçmeleri, s. 148.

«Dede Korkut Oğuznâmeleri'ne Göre: Kars'ın Anı (Arpaçayı boyu) ve Kâğızman Kesimindeki Kamsarakan/Kalbaşı Hânedânı»; «Türk Tarih Kongre Zabıtları, VIII/1 (25 Eylül 1970'de özet olarak sunulmuştur), TTK, Ankara 1972, Arpaçayı ve Anı bölgesi hakkında, s. 176-230.

Kars Tarihi (Taş Çağlarından Osmanlı İmparatorluğu'na Değün), İstanbul 1953, I. Cilt, Çingizliler ve İlhanlılar'ın Anadolu'ya girişleri ve hâkimiyetleri hakkında bilgi s. 432-458.

100. Yıldönümü Nedeniyle 1855 Kars Zaferi, İstanbul 1975, «Türklük Bakımından Kars İli'nin Hususiyetleri» başlığı altında: 8, 9 ve 10. maddeler, s. 12-13.

KONYALI, İbrahim Hakkı., **Alanya/Alâiyye**, nşr. Alanyalı M.A. KEMALOĞLU, İstanbul 1946, Babai isyânı ve Moğol istilâsı, s. 78-84.

Erzurum Tarihi, İstanbul 1960, Selçuklular ve Moğollar, s. 104-106.

Karaman Tarihi, İstanbul 1967.

Konya Tarihi, Konya 1964.

Niğde - Aksaray Tarihi, İstanbul 1974, I. cilt.

KÖPRÜLÜ, M. Fuad., «Anadolu Beylikleri'ne Âit Notlar», TM, İstanbul 1928, II. cilt, s. 1-32.

«Anadolu'da İslâmiyet», İstanbul Edebiyat Fakültesi Mecmuası, IV. Cilt, Babailer hakkında, s. 302-307.

«Anadolu Selçukluları Tarihi'nin Yerli Kaynakları», Belleten VII/27, (1943), Anadolu Selçukluları Devri İlhanlı hâkimiyetine ait, s. 379-458.

«Baybars», İA., II. s. 357-363.

«Bizans Müesseselerinin Osmanlı Müesseselerine Tesiri Hakkında Bazı Mülâhazalar», İstanbul 1931, THİTM, I, Anadolu Selçukluları ve Moğollar, s. 241-249.

«Harzeshâhlar», İA., V/I. s. 265-296.

Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu, Ankara 1959, Moğol hâkimiyetinde Anadolu'nun siyâsî ve içtimâî durumu, s. 28-66., Sınır boylarında hayat, s. 78-102.

«Osmanlı İmparatorluğu'nun Etnik Menşei Meseleleri», Belleten VII/28 (1943), 219-313, Moğol istilâsının sonuçları hakkında s. 265-284 ve 302-303.

Türk Dili ve Edebiyatı Hakkında Araştırmalar, İstanbul 1943.

Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar, Diyânet Yayını, Ankara 1976, s. 189 vd.

Türk Edebiyatı Tarihi, İstanbul 1980, «Moğollar» ve «Moğol istilâsının tarihî âmilleri» başlığı altında geniş bilgi, s. 215-254.

«Türk ve Moğol Sülâlelerinde Hânedân Âzâsının Kan Dökme Memnuniyeti», Türk Hukuk Tarihi Dergisi, Ankara 1944, I, s. 1-9., Moğol hâkimiyeti devam ederken sultanların ve meliklerin öldürmesi meselesi, s. 5-7.

KÖYMEN, M. Altay, «Türk Tarihinde Kültür Mücadelesi», TK, IV/48 (1966), Moğol hâkimiyeti, s. 1123-1126, aynı ad altında Önyasa, Şubat - Mart 1967, sayı 18-19.

LANE - POOLE, Stanley., **Düvel-i İslâmiyye**, Trk. trc. ve genişleten HALİL EDHEM, İstanbul 1927, Anadolu'da Moğol hâkimiyeti hakkında s. 210-213.

LYNCH, H.B.F., *Ermenia*, 2 cilt, London 1901.

MORDTMANN, J.H., «Dulkadirlılar», M.H. YINANÇ tarafından ikmal edilmiştir, İA., III. s. 654-662.

ORAL, M. Zeki., «Anadolu'da İlhânî Devri Vesikalari : Timurtaş Noyin Zamanında Yapılmış Eserler ve Kitabeleri», V. Türk Tarih Kongre Zabıtları, Ankara 1960, Köseadağı Savaşı ve İlhanlı hâkimiyeti, s. 208-209.
Hüdâvend Hâtun, Niğde 1939, Moğol istilâsı hakkında, s. 16-24.
«Sultan Hatun Senedi», Belleten, XIX/75 (1955), 385-394, Alâeddin Keykubad III. Mes'ûd II. zamanında Moğol baskını, s. 388.
«Yeni Bulunan Kitabeler», Belleten, XXVI/101 (1962), Emîr Çobanoğlu Temürtaş ve Emîr Eratna hakkında, s. 147-150.

ORKUN, H. Namık., *Türk Tarihi*, Ankara 1947, 4 cilt, III. cilt, Çingizliler ve İlhanlılar, s. 113-128., IV. cilt, Anadolu Selçuklu Devletine hâkim olan Çingizli ve İlhanlılar, s. 57-103.

ÖZTUNA, Yılmaz., *Büyük Türkiye Tarihi*, Ötüken Yayınevi; İstanbul 1977, 14 cilt, I. cilt, Selçuklular ve Moğol istilâsı s. 464-470.
«Türkiye Devleti Nasıl Kuruldu», Hayat Mecmuası, İstanbul (Mayıs 1971), Sayı 4, Moğol istilâsı hakkında, s. 13.

PARMAKSIZOĞLU, İsmet., *İbn-i Batûta Seyahatnâmesi'nden Seçmeler*, 1000 Temel Eser, nu. 59, İstanbul 1971, Seyyah'ın Anadolu'da gördükleri, s. 3 vd.

RASONYI, L., *Tarihte Türklük*, TKAE, Ankara 1971, Moğol istilâsı ve Anadolu Selçuklularının çöküşü, s. 174-191.
Türk Devletinin Batıdaki varisleri ve İlk Müslüman Türkler, (TKAE) Ankara 1983. s. 72 vd. ve s. 170 vd.

RITTER, H., «Celâlü'd-Dîn Rûmî», İA., III. s. 53-59.

RUNCIMAN, S., *History of the Crusades*, Cambridge 1961, Volume III, s. 253.

SAĞLAM, O. Ferid., «Şimdiye Kadar Bilinmeyen İslâmî İki Madalya ve Birkaç Sikke», V. Türk Tarih Kongre Zabıtları (12-17 Nisan 1956), TTK, Ankara 1960, s. 203-208, Selçuklular'da müşterek saltanat dönemi, s. 204-205.

«Şimdiye Kadar Yayınlanmamış Bazı Kitabelerle Meskûkâtın Millî Tarihi Hizmetleri», IV. Türk Tarih Kongre Zabıtları (10-14 Kasım 1948), Ankara 1952, Anadolu Selçuklularını ve İlhanlılar, s. 158-174.

«Şimdiye Kadar Görülmemiş Cimri Sikkeleri», Belleten, IX/35 (1945), 299-303.

SALNÂME-İ DEVLÊT-İ ALİYYE-İ OSMANİYYE, İstanbul 1314, s. 496.

SEVİM, Ali., «Cimri Olayı Hakkında Birkaç Not», Belleten, XXV/97 (1961), 63-74.

SEVGİN, Nazmi., *Anadolu Kaleleri*, Ankara 1959.

SPULER, B., «İlhanlılar», İA., V. s. 962-972.

İran Moğolları (Siyâset, İdâre ve Kültür, İlhanlılar Devri 1220-1350),

1939'da Leibzig'de basılmış olan nüshasından Trk. trc. C. KÖPRÜLÜ, Ankara 1957, İlhanlılar'ın Anadolu hâkimiyeti, s. 44-144., Ayrıca, Faruk SÜMER'in, eserin sonuna eklediği «düzeltmeler ve ekler» bölümünde: Anadolu'da Moğol hâkimiyeti, s. 537-579.

SÜMER, Faruk., «Ağaç Eriler», Belleten, XXVI/103 (1962), 521-528, Babâî ayaklanmasıyla ilgili geniş bilgi.

«Anadolu'da Moğollar», (SAD, I (1969), Ankara 1971, 1-147. Başlangıçtan 1318 tarihine kadar Anadolu'da Moğol hâkimiyetini, birinci elden kaynaklar ve araştırmalar ışığında derinlemesine inceleyen Prof. Dr. Sümer, Türkiye Tarihi'nin bu karanlık dönemini bir dereceye kadar aydınlatmaktadır. s. 1 - 85 arası bilgi verilmiştir.

«Anadolu'ya Yalnız Göçebe Türkler mi Geldi?», Belleten, XXIV/96 (1960) 567-594, Moğol istilâsının neticeleri hakkında bilgi verilmiştir.

«Azerbeycan'ın Türkleşmesi Tarihi'ne Umûmî Bir Bakış», Belleten, XXI/83 (1957), 429 - 447, Moğol istilâsı, s. 435-438.

«Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun Tarihimizdeki Yeri», Türk Yurdu, sayı 272, Moğolların Anadolu'ya gelişleri, s. 14 vd.

Karakoyunlular, TTK, Ankara 1967, I. Cilt, Anadolu'ya gelenler, s. 19-36.

SÜMER, Faruk., Oğuzlar (Türkmenler), DTCF yayını, Ankara 1967 2. baskı, «Moğol istilâsından sonra Türkmenler» başlığı altında, s. 139-162.

«Türkiye Kültür Tarihine Umûmî Bir Bakış», DTCFD XX/3-4, Ankara 1963, 213-214.

TANER, Aydın., Celâlî'd-Dîn Hârizemşâh ve Zamanı, Ankara 1977, Moğol tehlikesine karşı tedbirler, s. 79-91.

Türk Devlet Geleneği —Dün ve Bugün—, Ankara 1975.

Türkiye Selçukluları Kültür Hayatı, Konya 1977.

TARIM, C. Hakkı., Kırşehir Tarihi Üzerine Araştırmalar I, Kırşehir 1938.

TEKİNDAĞ, Şehâbeddin., «Alâü'd-Dîn Keykubâd ve Halefleri Zamanında Selçuklu - Küçük Ermenistan Hudutları», İstanbul Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi, I/1 (1949), s. 29-34.

«Karamanlılar», İA., VI., s. 316-330.

«XIII. Yüzyıl Anadolu Tarihine Ait Araştırmalar», İstanbul Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi, XIV/19 (1964), s. 89-90.

TEMİR, Ahmet., «Anadolu'da İlhanlı Vâlilerinden Samağar Noyan», Köprülü Armağanı, Ankara 1953.

«Türk - Moğol İmparatorluğu Devrinde Sosyal ve Askerî Teşkilât», TK, X/118, Ankara 1972, s. 190-207.

TOGAN, Z. Velidî., «Azerbeycân», İA., II., s. 91-118.

«Hârizm», İA., V/1., 240-257.

«İlhanlılar Devrinde Anadolu'nun İktisâdî Vaz'iyeti», THİTM, İstanbul 1931, C. I, s. 1-42, V. bölümde Anadolu'nun Moğollar idâresinde mâlî durumu, s. 18-30.

Tarihte Usûl, İstanbul 1969, II. baskı, Selçuklular, s. 124 vd., Moğollar, 194 vd., Selçuklular, Harizşâhlar ve Moğollar ile ilgili kaynaklar, s. 188-202.

Umûmî Türk Tarihine Giriş I, (En eski çağlardan XVI. asra kadar Umûmî Türk Tarihi), İstanbul 1970, II. baskı, İlhanlıların Anadolu'da hâkimiyetleri hakkında, s. 222-316.

TURAN, Osman., «Celâli'd-Dîn Karatay, Vakıfları ve Vakfiyeleri», Belleten, XII/45 (1948), 17-171, Köseadağ Savaşı'ndan sonra Moğol hâkimiyeti, s. 17-50.

Doğu Anadolu Türk Devletleri Tarihi, İstanbul 1973, Selçuklular ve Moğollar hakkında, s. 179-194.

«Eski Türkler'de Okun Hukukî Bir Sembol Olarak Kullanılması», Belleten, IX/35 (1945), 305-319, Köseadağ Savaşı'ndan sonra Baycu'ya karşı Batu Han'a elçi gönderilmesi ve Batu Han'ın da ok gönderişi, s. 311 vd. «İkta», İA., V/2. 949-959.

«Keyhüsrev II», İA., VI. 620. vd.

«Keykubâd », İB., VI. 642-645.

«Kılıçarslan IV», İA., VI. 703-707.

«Selçuklu Devri Vakfiyeleri», Belleten, XI/43 (1947), 415-429.

«Selçuklu Kervansarayları», Belleten, X/9 (1946), 471-496 ve ayrıca «Selçuklular ve İslâmiyet» adlı eserinde, İstanbul 1971, Moğol hâkimiyetinde Anadolu'da mimârî hakkında, s. 93-116.

Selçuklular ve İslâmiyet, İstanbul 1971, «Moğol İstilâsı ve İnhitâtı» başlığı altında, s. 54-68.

Selçuklular Tarihi ve Türk İslâm Medeniyeti, İstanbul 1973, Selçuklular ve Moğollar hakkında, s. 179-194.

«Selçuklular Zamanında Sivas», DTCFD, IX, Aynı makale : «Selçuklular ve İslâmiyet», İstanbul 1971, s. 117-128, Moğollar ve İlhanlılar hakkında.

Selçuklular Zamanında Türkiye (Siyâsî Tarih, Alparslan'dan Osman Gâzi'ye 1071-1318), İstanbul 1971, Selçuklular ve Moğollar hakkında, s. 331-650. Adı geçen eser, Türkiye Selçukluları/Anadolu Selçukluları hakkında yazılmış derli toplu bir eserdir.

«Şemseddîn Altunaba, Vakfiyesi ve Hayatı», Belleten, XI/42 (1947), 192-235, Moğol istilâsı hakkında, s. 197-221.

Türk Cihân Hâkimiyeti Mefkûresi Tarihi, İstanbul 1969, 2 cilt, II. cilt, Moğol hâkimiyeti, s. 3-9., M. Altay Köymen'in, Osman Turan hakkında bir yazısıyla, iki cilt bir arada, İstanbul 1978.

Türkiye Selçukluları Hakkında Resmî Vesikalar, TTK, Ankara 1958.

«Türkiye Selçukluları'nda Toprak Hukuku», Belleten, XII/47 (1948), 549-574 ve ayrıca : «Selçuklular ve İslâmiyet» adlı eserde, s. 69-91, Moğollar/İlhanlılar'ın Anadolu'da, toprak sisteminde yaptıkları değişiklikler hakkında.

Türkler Anadolu'da, İstanbul 1973, Moğol istilâsının neticeleri, s. 50-61.

TÜRÜKOĞLU, C. Gökalp., «Tarihte Türk Yayılması», Önasya Mecmuası, V/50-51.

TÜRK KÜLTÜRÜNÜ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ, **Türk Dünyası El Kitabı**, Ankara 1976, Hakkı Dursun YILDIZ, «Anadolu Selçukluları», s. 832-837., İbrahim KAFESOĞLU, «Harizmşâhlar Devleti», s. 876-882., Ahmet TEMİR, «Türk Moğol İmparatorluğu», Hülâgü ve İlhanlılar, s. 918, ve ilgili yerler.

- UZUNÇARŞILI, İsmail Hakkı., **Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu - Karakoyunlu Devletleri**, Ankara 1969, 2. baskı, s. 1-12.
«Emir Çoban Soldoz ve Demirtaş», *Bellekten*, XXXI/124 (1967), 601-646.
«Eretna», *İA.*, IV. 309-310.
Osmanlı Devleti Teşkilâtına Medhal, İstanbul 1941, Anadolu Selçukluları, Anadolu Beylikleri ve İhanlılar Devri'ne ait, s. 64-273. özellikle Moğol baskı dönemi, s. 83-84.
Osmanlı Tarihi I, Ankara 1961, 2 baskı, Selçuklular ve Moğollar, s. 39-45.
«XIV ve XV. asırlarda Anadolu Beylikleri'nde Toprak ve Halk İdâresi», *Bellekten*, II/5-6 (1983), s. 99-106.
«Sivas ve Kayseri Dolaylarında Eretna Devleti ve Kadı Burhaneddin Devleti», *Bellekten*, XXXII/126 (1968), s. 161-245.
Sivas Şehri, İstanbul 1928, Çingizliler ve İhanlılar hakkında bilgi.
- ÜLKÜTAŞIR, M. Şâkir., «Anadolu Selçuklu Vezirlerinden Mu'îni'd-Dîn Süleyman Pervâne». *TK*, IX/103, Ankara 1971, Anadolu'da İhanlı hâkimiyeti, s. 610-613.
«Ertuğrul Gâzi», *TK*, V/60, İlhânî - Moğol hâkimiyeti, s. 46.
- ÜLKEN, Hilmi Ziyâ., «Türkiye Tarihinde Sosyal Kuruluş ve Toprak Rejiminin Gelişmesi (Osmanlılar'a kadar)», *VD*, sayı 10, s. 1-162.
- ÜNVER, Süheyl., **Selçuklu Tabâbeti (XI ve XIV. Asırlarda)**, Ankara 1940, Selçuklular ve İhanlılar devrinde tıp, s. 41 vd.
- VARLIK, M. Çetin., **Çermiyan - Oğuları Tarihi (1300-1429)**, Ankara 1974, Anadolu'da Moğol hâkimiyeti hakkında, s. 9-40.
- VLADİMİRTSOV, B.Y., **Moğollar'ın İctimâî Teşkilâtı - Moğol Göçebe Feodalizmi**, Trk. trc. A. Kadir İNAN, Ankara 1944, Moğol Noyanları hakkında, s. 174 vd.
- WITTEK, P., **Menteşe Beyliği**, (XIII ve XIV. asırlarda Garbî Küçük Asya Tarihine Ait Bir Tedkîk), Trk. trc. O.Ş. GÖKYAY, TTK, Ankara 1944, Moğol istilâsı hakkında, s. 14-23'de bilgi vardır.
Osmanlı İmparatorluğu'nun Doğuşu, Oğuz Boyları ve Osman Oğulları Şeceresini ekleyen ve Trk. trc. F. ARIK, İstanbul 1947, Babâî ayaklanması ve Moğol istilâsı, s. 39-41.
- YAKUBOVSKİY, A. Yu., **Altınordu ve Çöküşü**, Trk. trc. Hasan EREN, Ankara 1976, 2 baskı, Moğol Noyanları hakkında, s. 101-107.
- YILDIZ, Hakkı Dursun., **Moğol istilasına kadar Türkistan** (Yazarı: V. V. Barthold), İstanbul 1981.
- YİNANÇ, Mükrimin Halil., «Arslanşâh», *İA.*, I. s. 610-615.
«Celâli'd-Dîn Harezimşâh», *İA III.*, 49-53.
«Dülkâdirîliler», *İA.*, III. 654-662.
«Ertuğrul Gâzi», *İA*, IV. 328-337.
«Erzurum», *İA.*, IV. 345-353.
Millî Tarihimizin Adı, İstanbul 1969, Anadolu'da Moğol hâkimiyeti, s. 27-31.
Türkiye Tarihi, Selçuklular Devri, Anadolu'nun Fethi, İ.Ü. Yayını, İstanbul 1944.

YİNANÇ, Refet., *La Dynastie de Dhulghadır*, Paris 1973, (Doktora tezi olup, basılmamıştır.)

YURDAYDIN, H. Gâzi., *İslâm Tarihi Dersleri*, Ankara 1971, Anadolu Selçukluları ve Moğol istilâsı, s. 79-90.

YÜCEL, Yaşar., *Kadı Burhâneddîn Ahmed ve Devleti*, DTCF yayını, Ankara 1970, s. 8 vd.

«Mutahharten ve Erzincan Emîrliği», *Belleten*, XXXV/140 (1971), 665-719.

ZAMBAUR, E., *Manuel de Généologie et de Chronologie pour l'Histoire de l'İslâm*, Hanovre 1955 (iki cilt bir arada). Selçuklu Sultanları'nın saltanat süreleri ve Anadolu'da görev yapmış olan Moğol Umûmî Vâilileri'nin görev süreleri hakkında geniş bilgi vardır.